

تاجر ایرانی در گذار از سنت به مدرنیته از دوره پیشامشروطه تا پایان قاجار

سهیلا ترابی فارسانی

دانشیار گروه تاریخ، واحد نجف آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف آباد، ایران

زمینه‌های جنبش مشروطه را باید در چهار ساحت فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، و اقتصادی بررسی کرد. در بعد اقتصادی از جمله طبقات شاخص تجار بزرگ بودند که در پی کسب سود به معامله می‌پرداختند. عوامل اقتصادی بسیاری از جمله امتیازات و حضور سرمایه‌های خارجی، ورود کالاهای خارجی و عدم حمایت دولت قاجار زمینه دگرگونی شرایط را فراهم کرد و تجار ایرانی برای ماندگاری خود در پی راهیابی‌های جدید برآمدند. هم‌سویی تجار با اهداف مشروطیت آنان را به همراهی با جنبش مشروطه کشاند. در این پژوهش بدنبال این پرسش هستیم که جنبش مشروطه چه دگرگونی‌هایی در ظاهر و محتوای فعالیت‌های تجاری و تجار ایرانی ایجاد کرد، شرایط گذار و راه‌یابی‌های تجار در بعد اقتصادی، سیاسی و اجتماعی و شاخص‌های نوگرایی در تجارت چه بوده است. دستاورد این پژوهش نشان می‌دهد که در این دوران تاجرایرانی به نوعی همبستگی جمعی و گذار به «طبقه برای خود» می‌رسد که مشارکت و همبستگی گروهی آنها را همگون کرده و موجب مشارکت آنها در تأسیس شرکتها و صنایع، مقاطعه راهها می‌شود و آنها را به ایجاد تشکلهای صنفی و نهایتاً مشارکت سیاسی می‌کشاند. این پژوهش با استفاده از روش کیفی و بهره‌گیری از منابع و اسناد اصیل مربوط به این دوران و با توصیف و تحلیل این شواهد صورت گرفته است.

واژگان کلیدی: تجار ایرانی، مشروطیت، تجارت، نوگرایی، اقتصاد قاجار

Institut français de recherche en Iran
انجمن ایران شناسی فرانسه در ایران

دانشکده ادبیات و علوم انسانی
دانشگاه تهران

کتاب چکیده مقالات کنفرانس بین‌المللی

ایران در گذار

بررسی تحولات ایران از آستانه‌ی مشروطیت تا پایان قاجاریه

دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران

تالار استاد عباس اقبال آشتیانی

۲۶ و ۲۷ آذرماه ۱۳۹۷

انتشارات نگارستان اندیشه

تهران - ۱۳۹۷